ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1961

Vyhlásené: 07.07.1961 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

65

ZÁKON

z 27. júna 1961

o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci

Víťazstvo socializmu v našej vlasti, ktoré dosiahol pracujúci ľud pod vedením Komunistickej strany Československa, vytvorilo predpoklady, aby sa v období budovania vyspelej socialistickej spoločnosti, v ktorom sa zhromažďujú ďalšie sily a vytvárajú nové materiálne a kultúrne zdroje pre budúci prechod ku komunizmu, v duchu Ústavy Československej socialistickej republiky ďalej všestranne upevňovali podmienky pre ďalšie zvyšovanie a prehlbovanie starostlivosti o človeka. Nedeliteľnou súčasťou tohto úsilia je plánovité a systematické rozvíjanie všestrannej starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a o zlepšovanie pracovných podmienok, najmä pracovného prostredia, v súlade s predpokladmi vytvorenými doterajším vývojom i s perspektívami ďalšieho rozvoja našej spoločnosti. Účinné rozvíjanie tejto starostlivosti vyžaduje, aby sa zvýšila zodpovednosť všetkých orgánov, ktoré riadia prácu a organizujú výrobu, ako aj zodpovednosť národných výborov za sústavné zvyšovanie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a aby sa zároveň posilňovala aktívna účasť pracujúcich, Revolučného odborového hnutia a ostatných spoločenských organizácií na riešení otázok bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a na vykonávaní opatrení vedúcich k ich stálemu zdokonaľovaniu. Na dosiahnutie týchto cieľov Národné zhromaždenie Československej socialistickej republiky sa uznieslo na tomto zákone:

Oddiel 1
Základné ustanovenia

§ 1

(1) Starostlivosť o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a o stále zlepšovanie pracovných podmienok je v Československej socialistickej republike rovnocennou a neoddeliteľnou súčasťou plánovania a plnenia výrobných a ostatných pracovných úloh. Preto všetky orgány, ktoré plánujú alebo určujú pracovné úlohy, organizujú, riadia a kontrolujú prácu, sú povinné sústavne vytvárať podmienky pre bezpečnú a zdravú prácu, pre predchádzanie pracovným úrazom a chorobám z povolania, ako aj chorobám vznikajúcim vplyvom pracovného prostredia.

(2) Nevyhnutným predpokladom pre stále a účinné zlepšovanie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a ostatných pracovných podmienok, najmä pracovného prostredia, je najširšia účasť a tvorivá iniciatíva pracujúcich, Revolučného odborového hnutia a ostatných spoločenských organizácií.

(3) Národné výbory ako orgány štátnej moci a správy a ako najširšia organizácia pracujúcich starajú sa pri organizovaní hospodárskej a kultúrnej výstavby na svojom území o stále zdokonaľovanie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na všetkých pracoviskách svojho obvodu.

§ 2

Všetky orgány, ktoré sa starajú o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, plnia svoje úlohy v najužšej súdružskej spolupráci, vzájomne si pritom pomáhajú a dôsledne sa opierajú o aktívnu účasť a tvorivú iniciatívu pracujúcich.

§ 3

Pri hodnotení výsledkov práce a pri jej odmeňovaní prihliada sa aj na to, ako bola zaisťovaná bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci.

§ 4

(1) Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci podľa tohto zákona zabezpečuje sa pre pracujúcich vo všetkých odvetviach národného hospodárstva, členov jednotných roľníckych družstiev, členov výrobných družstiev, učňov, žiakov, študentov pri vyučovaní, najmä pri polytechnickej výchove a výrobnej práci v rámci školskej výučby, brigádnikov i ostatných pracujúcich v iných orgánoch a organizáciách.

(2) Výchova a výučba k bezpečnej práci a k ochrane zdravia pri práci sa zabezpečuje tiež na školách a vo výchovných zariadeniach. Učňom, žiakom a poslucháčom odborných a vysokých škôl, najmä technického smeru sa zabezpečuje výučba bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci úpravou učebných plánov a učebných osnov týchto škôl.

(3) Ženám, mladistvým, osobám so zmenenou pracovnou schopnosťou a osobám pracujúcim za zvlášť obťažných podmienok (pod zemou, v horúcich prevádzkach, v prevádzkach, v ktorých sa vyskytujú v nadmernej miere škodliviny alebo v ktorých sú pracujúci vystavení účinkom škodlivého žiarenia alebo vo zvýšenej miere nebezpečiu nákazy a pod.) sa zaisťuje bezpečnosť a ochrana zdravia pri ich práci aj zvláštnou úpravou ich pracovných podmienok, napr. úpravou a rozdelením pracovného času, zvláštnymi hygienickými a ochrannými opatreniami alebo určením prác, ktorými nesmú byť zamestnávaní.

Oddiel 2

Zodpovednosť a úlohy pri zvyšovaní starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci

§ 5

(1) Za zaisťovanie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a za zlepšovanie pracovných podmienok, najmä pracovného prostredia, zodpovedajú všetky orgány, ktoré plánujú alebo určujú pracovné úlohy, organizujú, riadia a kontrolujú prácu. Za splnenie týchto povinností zodpovedajú osobne v rozsahu svojej funkcie a náplne svojej činnosti vedúci pracovníci na všetkých stupňoch riadenia (riaditelia združení, riaditelia podnikov a závodov, vedúci iných organizácií, vedúci prevádzok, majstri, vedúci čiat a pod.), ako aj všetky ďalšie osoby poverené organizáciou, riadením a kontrolou práce.

(2) Vedúci nadriadených orgánov sú ďalej zodpovední za usmerňovanie, koordinovanie, riadenie a pravidelné vykonávanie kontroly, ako sa v podnikoch a závodoch im podriadených dodržujú predpisy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a ako sa uskutočňujú opatrenia na zlepšovanie pracovného prostredia a ostatných pracovných podmienok. Sú taktiež zodpovední za usmerňovanie výskumu a vývoja i na otázky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

(3) Vo výrobných družstvách zodpovedá za bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci predstavenstvo a popri ňom na úsekoch svojej činnosti aj všetky osoby poverené organizovaním, riadením a kontrolou práce (vedúci závodov, prevádzkární, majstri a pod.).

(4) Všetci pracovníci zodpovední za bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci sú povinní pri svojej činnosti sústavne sa opierať o účasť a tvorivú iniciatívu pracujúcich, Revolučného odborového hnutia a ostatných spoločenských organizácií. Sú najmä povinní starostlivo sa zaoberať podnetmi a oznámeniami pracujúcich a prejednávať všetky otázky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci so všetkými pracujúcimi, ktorých sa týkajú, a zodpovedne ich riešiť.

§ 6

(1) Orgány zodpovedné za bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci sú povinné komplexne zabezpečovať zvyšovanie úrovne bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci súčasne s rozvojom výroby a dôsledne uplatňovať zásady bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na všetkých úsekoch svojej činnosti, zvlášť pri plánovaní a určení pracovných úloh, pri vytváraní podmienok pre ich vykonávanie i pri ich plnení a kontrole. Sú preto povinné uplatňovať tieto zásady najmä

a) pri príprave podkladov a zostavovaní návrhov plánov rozvoja národného hospodárstva, plánov odvetví, podnikov a závodov,

b) pri vykonávaní revízií technických zariadení ako nedeliteľnej súčasti preventívnej údržby,

c) pri projektovaní, výstavbe a rekonštrukcii prevádzkární, pri uvádzaní nových kapacít a zariadení do prevádzky, ako aj pri údržbe a opravách budov, zariadení a pracovísk tak, aby zodpovedali predpisom o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a aby neboli preberané a uvádzané do prevádzky alebo ponechávané v užívaní budovy, prevádzkové priestory, stroje a zariadenia, ktoré týmto predpisom nezodpovedajú,

d) pri určení parametrov, navrhovaní, konštrukcií, výrobe a dovoze strojov, prevádzkových zariadení, ochranných pracovných prostriedkov, pracovných pomôcok a náradia a pri ich opravách a údržbe, prípadne rekonštrukciách,

e) pri určení vývojových, výskumných a tematických úloh a pri navrhovaní a zavádzaní nových technologických a pracovných postupov,

f) pri organizácii práce a jej kontrole,

g) pri tvorbe technicko-hospodárskych noriem aj so zreteľom na požiadavky fyziológie práce,

h) pri organizácii miezd, tvorbe mzdových predpisov, voľbe foriem mzdy, pri určení odmien za vyriešenie vývojových, výskumných a tematických úloh,

i) pri sústavnej výchove pracujúcich, najmä mladistvých a učňov, novoprijatých pracovníkov a pracovníkov prechádzajúcich na nové pracoviská alebo na nové druhy a spôsoby práce, ako aj pri výchove pracovníkov zodpovedajúcich za bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci na pracovisku,

j) pri rozmiestňovaní pracovníkov so zreteľom na ich schopnosti a ich zdravotný stav a pri výbere pracovníkov, ktorí majú byť poverení organizovaním a riadením práce.

(2) V záujme zvyšovania bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sú zodpovedné orgány povinné taktiež

a) zriaďovať a udržiavať potrebné zariadenia a vykonávať nevyhnutné technické a organizačné opatrenia podľa najnovších poznatkov vedy a techniky,

b) nahradzovať fyzicky veľmi namáhavé a rizikové práce novými pracovnými postupmi, mechanizáciou, automatizáciou, hermetizáciou a pod.,

c) vopred hlásiť príslušným orgánom štátneho odborného dozoru rozšírenie a zmeny výroby, najmä v technologickom postupe,

d) poskytovať pracujúcim bezodplatne potrebné a účinné ochranné pracovné prostriedky, zabezpečovať ich používanie a udržiavať ich v použiteľnom stave,

e) sústavne kontrolovať, ako sa zaisťuje bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci a zvyšuje jej úroveň a urýchlene odstraňovať zistené nedostatky,

f) sústavne inštruovať pracovníkov poverených organizovaním a riadením práce, ako aj všetkých ostatných pracovníkov, a to najmä pracovníkov na rizikových pracoviskách, a pravidelne overovať ich znalosti predpisov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci,

g) neodkladne zisťovať a odstraňovať príčiny pracovných úrazov a chorôb z povolania.

(3) Pri komplexných rozboroch výsledkov práce sú zodpovedné orgány povinné tiež zisťovať, či v priebehu pracovného procesu sa dodržiavali zásady bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, a vykonávať účinné opatrenia na odstránenie zistených závad.

§ 7

(1) Ak riaditeľ podniku alebo závodu podľa konkrétnych výrobných podmienok ustanoví odborného pracovníka, aby mu pomáhal pri plnení úloh súvisiacich s bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci, nie je tým dotknutá jeho vlastná zodpovednosť ani zodpovednosť ostatných vedúcich pracovníkov.

(2) Ustanovením odborného pracovníka (ods. 1) zostáva nedotknutá pôsobnosť osobitných orgánov, ako žeriavových referentov, protiprašných technikov, revíznych technikov elektrických zariadení a pod.

§ 8

Orgány zabezpečujúce hromadnú dopravu osôb sú povinné zaisťovať bezpečnosť v železničnej, cestnej a mestskej doprave a v ostatných dopravných službách, sústavne zvyšovať jej úroveň a zdokonaľovať bezpečnostné a hygienické opatrenia.

Oddiel 3

Hmotné podnety pre zvyšovanie starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci

§ 9

(1) Nedeliteľnou a trvalou súčasťou kvalifikačných požiadaviek určených pre účely odmeňovania práce musí byť znalosť predpisov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.

(2) Pri poskytovaní prémií a iných odmien treba prihliadať, ako pracovníci dodržujú predpisy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.

§ 10

(1) Pri určení platov, ako aj pri priznávaní prémií a iných odmien vedúcim a ostatným hospodárskym a technickým pracovníkom sa uplatňuje aj hľadisko, ako títo pracovníci pri plnení svojich úloh vytvárajú podmienky pre trvalé zlepšovanie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

(2) Na sústavnom zlepšovaní pracovných podmienok a znižovaní pracovného rizika treba hmotne zainteresovať i výskumných pracovníkov, projektantov, konštruktérov, zlepšovateľov, vynálezcov a pod.

§ 11

(1) Pri hodnotení výsledkov socialistického súťaženia, pri priznávaní odmien víťazom tohto súťaženia, ako aj pri rozhodovaní o výške podielov do podnikových fondov pracujúcich a

obdobných fondov sa musí vychádzať zo zásady jednoty výrobno-ekonomických výsledkov a stavu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v závode.

(2) Prostriedky určené na mimoriadne odmeny a na odmeny víťazom v socialistickom súťažení treba využívať tiež na hmotné zainteresovanie jednotlivcov alebo kolektívov na zlepšovanie stavu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Oddiel 4
Účasť pracujúcich na zaisťovaní bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci

§ 12

(1) Pracujúci sa aktívne zúčastňujú na riešení všetkých otázok súvisiacich s vykonávaním a kontrolou starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Pracujúci najmä

a) prejednávajú a navrhujú v súvislosti s účasťou na príprave a zostavovaní všetkých plánov a na ich rozpise i kontrole plnenie opatrení smerujúcich ku zlepšeniu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,

b) zúčastňujú sa pri zostavovaní výhľadových plánov rozvoja bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a zlepšovaní pracovného prostredia,

c) požadujú pri zostavovaní a uzavieraní kolektívnych zmlúv a dielenských dohovorov, aby v nich boli obsiahnuté záväzky na zlepšenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,

d) prejednávajú za účasti zástupcov závodov, prípadne iných hospodárskych orgánov na výrobných poradách, schôdzkach a zhromaždeniach pracujúcich v závodoch a na pracoviskách stav bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, podávajú iniciatívne návrhy a podnety na jeho zlepšovanie a kontrolujú, aké opatrenia vedenie závodu urobilo na základe podaných návrhov a uznesení prijatých na uvedených schôdzkach a výrobných poradách,

e) podieľajú sa na určení a riešení tematických úloh zameraných na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci,

f) využívajú zlepšovateľské a novátorské hnutie i ostatné formy účasti pracujúcich na riadení výroby tak, aby prispievali tiež k sústavnému zlepšovaniu podmienok bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na pracoviskách,

g) prejednávajú pravidelne otázky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na technicko-ekonomických konferenciách,

h) prispievajú iniciatívnymi návrhmi a podnetmi, aby taktiež činnosť spoločenských organizácií na závode sa zamerala pri rozvoji novej techniky aj na sústavné zlepšovanie podmienok bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,

i) navrhujú, aby dôležité otázky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sa prejednávali v technicko-ekonomických radách a kontrolujú, či prijaté opatrenia vedenie závodu plní,

j) zúčastňujú sa na vykonávaní vnútrozávodných previerok stavu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, aktívne pri nich spolupôsobia a kontrolujú, či závery z týchto previerok sa uskutočňujú,

k) zúčastňujú sa na jednotlivých pracoviskách na činnosti hliadok bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,

l) obracajú sa na osoby poverené riadením, organizáciou a kontrolou práce v závode, prípadne priamo na orgány dozoru nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci s návrhmi na vyradenie stroja alebo zariadenia alebo zastavenie práce, ak je ohrozený ich život alebo zdravie,

m) požadujú urýchlené a nestranné zistenie príčin pracovných úrazov a chorôb z povolania.

(2) Pracujúci sú v záujme bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci povinní:

a) dodržiavať predpisy, príkazy, zákazy a iné pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, s ktorými boli riadne oboznámení, ako aj dodržiavať určené pracovné postupy,

b) používať pri práci ochranné zariadenia a ochranné pracovné prostriedky,

c) oznamovať vedeniu závodu alebo orgánom dozoru nedostatky a závady, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť alebo zdravie pri práci,

d) zúčastniť sa na školení a výcviku vykonávanom závodom v záujme zvýšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,

e) podrobiť sa určeným skúškam a lekárskym prehliadkam.

§ 13

(1) Účinné uplatnenie aktívnej účasti pracujúcich na riešení všetkých otázok súvisiacich s vykonávaním a kontrolou starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci zabezpečuje organizátorská a výchovná činnosť Revolučného odborového hnutia. Orgány Revolučného odborového hnutia ako predstavitelia pracujúcich sa sústavne zaoberajú stavom starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a spolupracujú so všetkými zúčastnenými orgánmi pri jej zabezpečovaní a pri výchove pracujúcich k bezpečnej a zdravej práci.

(2) Vzťahy súdružskej spolupráce orgánov Revolučného odborového hnutia a podnikov a závodov i ostatných hospodárskych a štátnych orgánov sa rozvíjajú tiež tým, že orgány Revolučného odborového hnutia:

a) spolupôsobia z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pri zostavovaní návrhov plánov a spolurozhodujú o použití prostriedkov plánovaných na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci,

b) spolupôsobia z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na organizovaní kontrol pri projektovaní strojov, strojových zariadení a nástrojov, pri ich výrobe, odvádzaní a pri overovaní prototypov,

c) posudzujú z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci investičné celky, stroje a zariadenia pri ich uvádzaní do prevádzky a nové technológie pri ich zavádzaní,

d) spolu s vedením podniku a závodu organizujú výchovu pracujúcich k bezpečnej a zdravotne nezávadnej práci a k pracovnej disciplíne, pričom dbajú najmä o to, aby sa sústavne využívala technicko-ekonomická propaganda na zlepšovanie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,

e) spolupôsobia pri určovaní a vyhlasovaní tematických úloh zameraných na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a spolurozhodujú o určení a priznaní odmien za ich vyriešenie,

f) dbajú pri zostavovaní návrhov kolektívnych zmlúv a dohovorov, aby v nich boli obsiahnuté záväzky na zlepšenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,

g) organizujú hliadky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

(3) Ústredná rada odborov okrem toho

a) vyjadruje sa k plánom výskumných a vývojových úloh zostavovaných ústrednými orgánmi a podáva im záväzné návrhy na riešenie úloh bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,

b) zriaďuje si podľa potreby výskumné ústavy bezpečnosti práce, určuje ich organizáciu a pracovnú náplň,

c) vyjadruje sa k prototypom a ku kvalite vyrobených ochranných pracovných prostriedkov,

d) zadáva výrobu filmov a iných propagačných prostriedkov širšieho významu z odboru bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Oddiel 5
Dozor Revolučného odborového hnutia

§ 14

(1) Dozor nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci v podnikoch a závodoch vykonáva Revolučné odborové hnutie, a to predovšetkým svojimi volenými orgánmi. Organizácia dozoru prislúcha Ústrednej rade odborov.

(2) Pri výkone dozoru nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci orgány Revolučného odborového hnutia najmä

a) pravidelne preverujú závody a závodné zariadenia pre pracujúcich a dbajú, aby vedenia závodov a podnikov i pracujúci riadne plnili povinnosti vyplývajúce pre nich zo zásad bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,

b) dávajú závodom a vyšším hospodárskym orgánom záväzné pokyny na odstránenie závad a v nevyhnutných prípadoch nariaďujú okamžité vyradenie chybného stroja alebo zariadenia, alebo zastavenie práce,

c) iniciatívnymi podnetmi odporúčajú riešenie konkrétnych úloh výskumu a vývoja na úseku bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, vykonávajú dozor na zameranie tohto výskumu a vývoja, hodnotia ich výsledky a dozerajú na využitie a osvedčenie týchto výsledkov v praxi,

d) dávajú podľa príslušných predpisov súhlas pre prácu nadčas a nočnú prácu,

e) zúčastňujú sa na zisťovaní príčin pracovných úrazov a chorôb z povolania, prípadne ich samy vyšetrujú, vykonávajú ich rozbor, prejednávajú ich s hospodárskymi orgánmi a dávajú im záväzné pokyny na ich odstránenie,

f) podávajú návrhy, aby sa uplatnila hmotná, kárna, prípadne i trestná zodpovednosť voči pracovníkom, ktorí neplnia povinnosti vyplývajúce pre nich z predpisov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.

(3) O opatreniach, ktoré urobia orgány dozoru Revolučného odborového hnutia priamo v závodoch riadených národnými výbormi, upovedomia bez meškania aj príslušný národný výbor.

(4) Náklady na výkon dozoru nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci i náklady na výskum vykonávaný na tomto úseku výskumnými ústavmi Revolučného odborového hnutia uhradzuje štát.

§ 15

Revolučné odborové hnutie vykonáva dozor nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci tiež vo výrobných družstvách. Pri výkone tohto dozoru sa orgány dozoru Revolučného odborového hnutia opierajú o komisie starajúce sa o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, ktoré si volia pracujúci týchto družstiev.

Oddiel 6
Úlohy národných výborov

§ 16

(1) Národné výbory sa starajú o stále zdokonaľovanie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vo všetkých závodoch svojho obvodu; pritom najmä

a) pravidelne kontrolujú stav bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a prejednávajú otázky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci ako nedeliteľnú súčasť rozboru plnenia plánu rozvoja hospodárstva vo svojich obvodoch,

b) vytvárajú predpoklady pre stále zvyšovanie bezpečnosti cestnej a mestskej dopravy,

c) vedú zdravotnícke orgány ku zvýšeniu preventívnej starostlivosti o ochranu zdravia pri práci, k účinnému predchádzaniu chorobám z povolania a aktívne využívajú poznatky a upozornenia týchto orgánov,

d) prizerajú pri odporúčaní pracovníkov na voľné pracovné miesta na hľadiská bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

(2) Svoju činnosť na úseku bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vykonávajú národné výbory aj prostredníctvom svojich komisií, poslancov a aktívov občanov, prípadne zriaďujú z týchto aktívov poradné sbory a organizujú osvetovú činnosť a propagáciu na zlepšenie stavu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vo svojom obvode.

(3) Národné výbory sú oprávnené vyžadovať od príslušných hospodárskych orgánov zprávy a vysvetlenia a od orgánov dozerajúcich na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci stanovisko ku stavu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v jednotlivých podnikoch a závodoch a požadovať od hospodárskych orgánov vykonanie vhodných opatrení na zlepšenie, prípadne žiadať, aby s pracovníkmi, ktorí pri zaisťovaní bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci porušili svoje povinnosti, sa zaviedlo kárne konanie, prípadne aby sa od nich požadovala náhrada škody podľa platných predpisov.

(4) Národné výbory sú oprávnené vyžadovať, aby orgány štátneho odborného dozoru vykonali v podniku alebo v závode prehliadku a podali im zprávu o jej výsledku.

§ 17

(1) Na úseku hospodárstva riadeného priamo národnými výbormi sú národné výbory ďalej zodpovedné i za plnenie úloh, ktoré majú vo všetkých odvetviach národného hospodárstva orgány nadriadené podnikom a závodom. Národné výbory preto najmä

a) usmerňujú, koordinujú, riadia a kontrolujú zaisťovanie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a zlepšovanie pracovných podmienok pracovného prostredia v podnikoch a závodoch im podriadených,

b) sledujú výšku prostriedkov vynakladaných v týchto podnikoch a závodoch na zaisťovanie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a kontrolujú, či sa účelne vynakladajú,

c) dbajú, aby v štatútoch a organizačných poriadkoch týchto podnikov boli zakotvené hľadiská bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

(2) Národné výbory môžu podľa potreby pre hospodárske odvetvia, ktoré riadia, ustanoviť odborných referentov pre otázky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Oddiel 7
Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci v jednotných roľníckych družstvách

§ 18

(1) V jednotných roľníckych družstvách zodpovedá za bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci predstavenstvo a popri ňom na úsekoch svojej činnosti všetky osoby poverené organizovaním, riadením a kontrolou práce (agronómovia, vedúci pracovných skupín a pod.).

(2) Na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v jednotných roľníckych družstvách prispievajú jednotliví členovia družstva poverení predstavenstvom, aby ako jeho orgány vykonávali najmä prehliadky pracovísk, hlásili zistené závady, navrhovali opatrenia na zlepšenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a zúčastňovali sa na zisťovaní príčin pracovných úrazov a výchove pracujúcich k bezpečnej a zdravej práci.

(3) Na podchytenie a využitie tvorivej iniciatívy celého členského kolektívu volí každé jednotné roľnícke družstvo zo svojich členov komisiu pre otázky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Jej úlohou je sústavne sa zaoberať otázkami bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a účinne pomáhať predstavenstvu i jednotlivým vedúcim pracovníkom družstva pri ich riešení.

§ 19

(1) Národné výbory sa starajú o stále zlepšovanie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v jednotných roľníckych družstvách a využívajú pritom aj všetky oprávnenia, ktoré im prislúchajú pri výkone štátneho dozoru na činnosť jednotných roľníckych družstiev. Pri schvaľovaní stanov týchto družstiev národné výbory sú povinné dbať, aby sa v nich zakotvili tiež hľadiská bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

(2) Okresné národné výbory ustanovujú odborných referentov pre otázky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v poľnohospodárstve.

(3) Otázkami bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v jednotných roľníckych družstvách sa zaoberajú ako nedeliteľnou súčasťou plnenia výrobných úloh v poľnohospodárstve predovšetkým pôdohospodárske komisie národných výborov. Na prejednanie otázok bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v jednotných roľníckych družstvách pôdohospodárske komisie národných výborov pozývajú odborných referentov okresných národných výborov pre otázky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v poľnohospodárstve, orgány dozoru Revolučného odborového hnutia a funkcionárov jednotných roľníckych družstiev. Pri riešení týchto otázok majú zvlášť významnú úlohu pôdohospodárske komisie miestnych národných výborov.

§ 20

Dozor nad stavom bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pracujúcich jednotných roľníckych družstiev uplatňujú okresné národné výbory za pomoci orgánov Revolučného odborového hnutia.

§ 21

Orgán dozoru, ktorý vykonal prehliadku v jednotnom roľníckom družstve, prejednáva výsledky vykonanej prehliadky vždy s družstevným orgánom zodpovedným za bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (s predstavenstvom, prípadne s predsedom jednotného roľníckeho družstva a pod.). Ak nedôjde pri tomto rokovaní k dohode o odstránení zistených závad a o lehote, v ktorej sa tak má stať, nariadi orgán dozoru na mieste len vykonanie neodkladných opatrení. Ostatné závady oznámi so svojimi návrhmi miestnemu národnému výboru, ktorý potom sám nariadi, aby potrebné opatrenia boli vykonané v určenej lehote. Taktiež o urobených neodkladných opatreniach, ako aj o zistených závažných nedostatkoch, o odstránení ktorých sa dosiahla dohoda, orgán dozoru upovedomí ihneď miestny národný výbor, aby miestny národný výbor mohol urobenie nápravy sledovať a kontrolovať.

§ 22

Revolučné odborové hnutie, najmä jeho základné organizácie, prispievajú jednotným roľníckym družstvám na zaisťovanie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci aj inými formami svojej činnosti, najmä výkonom patronátnej činnosti.

§ 23

V záujme zvyšovania bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v jednotných roľníckych družstvách sú strojové a traktorové stanice povinné vykonávať technicko-poradenskú službu pre jednotné roľnícke družstvá a pravidelne kontrolovať strojový a mechanizačný park jednotných roľníckych družstiev. Jednotné roľnícke družstvá sú povinné umožniť strojovým a traktorovým staniciam kontrolu strojov.

§ 24

Pokiaľ z ustanovení tohto oddielu nevyplýva inak, vzťahujú sa na jednotné roľnícke družstvá i ustanovenia oddielov 1 a 2, oddielu 4§ 12 a oddielov 6, 8 a 9; ustanovenia oddielu 3 platia primerane.

Oddiel 8
Štátny odborný dozor na jednotlivých úsekoch

§ 25

(1) Štátny odborný dozor nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci vykonávajú na úsekoch vymedzených osobitnými predpismi orgány štátneho odborného technického dozoru, štátnej banskej správy a v rámci svojej odbornej pôsobnosti aj orgány hygienickej a protiepidemickej služby, orgány štátnej požiarnej ochrany a orgány Ministerstva dopravy a spojov.

(2) Všetky tieto orgány vykonávajú dozor plánovite a sústavne a prizerajú pri ňom dôsledne na požiadavky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Prispievajú k výchove pracovníkov na pracoviskách podliehajúcich ich dozoru a k výchove pracovníkov zúčastnených na projektovaní stavieb a na konštrukcii, výrobe a montáži výrobných a prevádzkových zariadení.

(3) Orgány štátneho odborného dozoru sú oprávnené zúčastňovať sa na návrhoch, konštrukcii, výrobe a uvádzaní do prevádzky strojov a zariadení podliehajúcich ich dozoru, sústavnými a plánovitými prehliadkami zisťovať ich stav, robiť opatrenia na odstránenie zistených závad a svoje skúsenosti oznamovať príslušným orgánom, aby sa mohli využiť pre plánovanie a technický rozvoj.

§ 26

(1) Orgány štátneho odborného technického dozoru dávajú podnikom a závodom záväzné pokyny na odstránenie závad zistených pri vykonávaní dozoru a sú oprávnené nariaďovať vyraďovanie strojov a zariadení podliehajúcich ich dozoru, ak je ohrozený život alebo zdravie pracujúcich.

(2) Na sériovú výrobu strojov a zariadení podliehajúcich podľa osobitných predpisov štátnemu odbornému technickému dozoru smie sa prikročiť len so súhlasom jeho orgánov.

(3) Orgány štátneho odborného technického dozoru spolupracujú pri prehliadkach a kontrolách v podnikoch a závodoch s inými orgánmi dozoru.

Oddiel 9
Všeobecné a záverečné ustanovenia

§ 27

(1) Predpisy bezpečnostnotechnickej povahy vydávajú ministerstvá a ostatné ústredné orgány v dohode s ústrednými výbormi príslušných odborových sväzov; ak ide o predpisy vzťahujúce sa na

pracovné odbory, ktoré spadajú do pôsobnosti niekoľkých ministerstiev alebo iných ústredných orgánov, alebo o všeobecné predpisy, vydávajú ich v dohode s Ústrednou radou odborov.

(2) Ústredná rada odborov je oprávnená navrhovať ministerstvám a iným ústredným orgánom, aby vydali predpisy bezpečnostnotechnickej povahy. Ministerstvá a iné ústredné orgány sú povinné týmto návrhom vyhovieť. Ak sa predpisy bezpečnostnotechnickej povahy majú vzťahovať na pracovné odbory spadajúce do pôsobnosti niekoľkých ministerstiev alebo iných ústredných orgánov, je Ústredná rada odborov oprávnená navrhnúť vláde, ktoré ministerstvo alebo iný ústredný úrad má tieto predpisy vydať.

(3) Československé štátne normy (ČSN) musia zahrňovať aj podrobné ustanovenia bezpečnostnotechnickej povahy pre konštrukciu a používanie strojov a zariadení alebo pre zavádzanie a používanie pracovných a technologických postupov normou upravovaných.

§ 28

(1) Zákonom sa upravia pracovné podmienky žien, mladistvých, osôb so zmenenou pracovnou schopnosťou a osôb pracujúcich za zvlášť obťažných podmienok (§ 4 ods. 3).

(2) Osobitné predpisy taktiež podrobnejšie upravujú opatrenia na zvýšenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na úseku odmeňovania práce (§§ 9 až 11).

§ 29

Ústredná rada odborov vydáva predpisy na vykonanie tohto zákona.

§ 30

(1) Zrušujú sa

a) zákon č. 67/1951 Zb. o bezpečnosti pri práci,

b) zákon č. 51/1954 Zb. o bezpečnosti pri práci v jednotných roľníckych družstvách a u jednotlivo hospodáriacich roľníkov,

c) zákon č. 72/1959 Zb. o dozore nad bezpečnosťou pri práci vo výrobných družstvách,

d) vládne nariadenie č. 11/1954 Zb. o zmenách pôsobnosti v odbore zákona o bezpečnosti pri práci,

e) vyhláška č. 206/1952 Ú. l. (č. 250/1952 Ú. v.) o prevádzkovo-bezpečnostnej službe v podnikoch.

(2) Nedotknutá zostáva pôsobnosť orgánov štátneho odborného dozoru určená osobitnými predpismi.

§ 31

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. septembrom 1961.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.